

DEMOKRACIJA

Človek zahteva svobodo,
svoboda pa človeka!

(ISKRA)

Leto XII. - Štev. 10

Trst - Gorica, 15. maja 1958

Izhaja 1. in 15. v mesecu

NAPAD NA TITA

Tržaškimi volivcem!

Moskovski pritisk narašča - Novi plaz so sprožili Kitajci

V našem komentarju k ljubljanskemu kongresu Zveze komunistov Jugoslavije smo izrazili mnenje, da Moskva ne bo popustila od tega, da bi na Tita izvajala vedno večji pritisk. Ohranitev in bodočnost komunizma zahtevata, da se v komunističnem taboru obnovi nekdanja solidarnost. Po izkušnjah na Poljskem in na Madžarskem se tega Kremelj zaveda še bolj kot prej. Zato ne bo mogel nehati z naporom, da Tita in z njim Jugoslavijo zlepa ali zgrda pripravi do pokorščine. To bo delal vse dotlej, dokler ne bo ta cilj dosežen ali pa ne bo Jugoslavija z likvidacijo svojega komunističnega režima Moskvi pokazala, da je zanjo dokončno izgubljena.

Tako smo bili najprej priča hudim grožnjam in nekaj let trajajočim naporom Kominforma, ki je hotel vreti Tita s silo, z zarotami, spletkami, pošiljanjem agentov, ki naj bi organizirali državni udar itd. Ko je to odpovedalo je Hruščev, po Stalinovi smrti, prišel leta 1956 v Beograd, kjer je skesano priznal, da je vse to bilo napačno. S tem je odprl novo obdobje, v katerem je Kremelj uveljavljal napram Titu politiko prijaznega zapeljevanja. Rekli bi: ker ni šlo s palico, je poskusil s klobaso.

To stanje je trajalo točno dve leti. Tito, ki je že prej v zunanji politiki zagovarjal Moskvi odgovarjajoča načela nevtralnosti in koezistence, se je v tem času še bolj približal moskovski politiki. V zameno za nekdanje glavne kominformistične propagandiste jugoslovanskega rodu, ki so mu jih razne satelitske države po nalogu Moskve brezvestno vrnile, je še sam politično likvidiral nekaj osebnosti, ki so bile glavni zastopniki gesla »Proč od Moskve!«. Med te spada tudi Djilas. S tem je Tito jasno pokazal, da ne bo trpel nobene demokratizacije, nobene slabitve komunističnega totalitarizma.

Ceprav so bili tako doseženi rezultati kar lepi in se je Kremelj lahko veselil, da se je Tito zunanje politično na Zahodu posteno zameril, pa je Hruščev le prišel do zaključka, da proces ne teče tako hitro kot bi on želel. Pritisnil je na gumbo in njegovi so se povrnili k taktiki palice.

Prva napoved novega obdobja v odnosih med Titom in ostalo komunistično skupnostjo je bila dana s tem, da so komunistične stranke odpovedale svojo udeležbo na ljubljanskem kongresu ZKJ in nato utemeljile svoj korak. Z izjemo nekaj ostrih kongresnih izjav, posebno s strani Rankovića, pa je vse poteklo še nekako v rokavicah. Posebno Tito, pa tudi Kardelj, sta bila zelo pomirljiva in umerjena. Obžalovala sta novo napetost in upala, da ne bo pustila posledic. Toda glavni udarec je šele sledil in to s strani, s katere so ga jugoslovanski komunisti najbrže najmanj pričakovali.

Ena izmed vodilnih komunističnih osebnosti, na katero naklonjenost je Beograd gradil veliko upov, je bil nedvomno voditelj rdeče Kitajske Maocetung. Tudi v tujini pogosto krožijo glasovi o njegovem odpadništvu od Moskve, upi, da se bo prelevil v azijskega Tita. No, tokrat so pa prav kitajski komunisti prvi sprožili plaz, ki se je zgrnil na titovsko politiko in ideologijo. V »Ljudskem dnevniku«, glavnem glasilu KP Kitajske, je ob proslavi 140-letnice Marksovega rojstva izšel članek, ki se ni omejl na to, da bi očital Titu razne ideološke napake, kakor so to napravile komunistične stranke, ki se niso udeležile ljubljanskega kongresa ZKJ. Kitajski komunisti so šli delj. Bistvo in odkrito potrjujejo pravilnost obsodbe in očitkov, ki jih je leta 1948 izrekel Tito tedanji Kominform. Tito je torej zanje velik škodljivec in ubežnik iz komunističnega tabora, ki se je prodal kapitalističnim imperialistom. Dodajajo samo, da je bila leta 1949, nepravilna v toliko, ker je podpirala in skušala izzvati nasilno rušenje Titovega režima.

Med obsodbo iz leta 1948 in obsodbo Tita, ki so jo zdaj najprej objavili v Pekingu, nato v vseh glavnih moskovskih in drugih satelitskih državah, ni nobene bistvene, temveč samo formalna razlika. Bolj odkritega prehoda od postopka s klobaso k postopku s palico pač ne more biti.

Tako se je spor Beograd-Moskva ob svoji desetletnici povrnil na svoje izhodišče. Besedam so tudi tokrat sledila dejanja. Napovedani obisk Vorosilova v Beogradu, kjer bi predsednik Prezidija Sovjetske zveze moral vrniti lanski Titov obisk Moskvi, je po poročilih iz Beograda padel v vodo. Istočasno je sovjetski veleposlanik izročil Rankoviću tudi uradno svarilo s katerim poziva Centralni komite KP Sovjetske zveze Tita naj likvidira svoje odpadništvo. V nasprotnem primeru grozi s političnimi in gospodarskimi sankcijami.

V Beogradu seveda na vse to niso mogli molčati. Ne morejo pa tudi prikriti svoje prizadetosti in presečenosti. V

glavnem ideološkem glasilu ZKJ »Komunist« je izšel odgovor, s katerim se jugoslovanski komunisti vprašujejo »ali zblizanje ni bilo iskreno ali pa so ostali komunisti spremenili svoje stališče in se vračajo na stare metode«. Svoja razglabljanja zaključujejo z ugotovitvijo, da jugoslovanski komunisti v preteklosti niso uklonili in da jih tudi tokrat ne bodo. Pri tem ugotavljajo, da je dvanaest od sedemnajstih podpisnikov resolucije Kominforma iz leta 1948 tragično in neslavno končalo, s čemer hočejo pač posredno napovedati, da čaka podobna usoda tudi tiste, ki izvajajo in podpirajo nove napade na obstoječi jugoslovanski politični režim in njegovo politiko. Titovci menijo, da komunizmu škodijo prav tisti, ki zahtevajo, da bi v komunističnem taboru morala vladati popolna enoličnost in pokorščina, ne pa tisti, ki so zagovorniki različnih poti in mnenj. Očitno pa je da velja tudi zanje to samo na zunan, kajti zaprti Djilas je dokaz, da v lastnem območju tudi oni, in to celo nespornim komunistom, ne dopuščajo več kot eno

samo, skupno pot. V tem njihovem zagovor ni dosleden in močno šepa.

Razumljivo je, da je na novo razpihani spor med Moskvo in Beogradom vzbudil v svetu veliko pozornost, pri raznih komunističnih strankah tudi zadrego. Posebno italijanski komunisti, ki so neposredni sosedje in bi vsaj navidezno morali izreči svojo svobodno besedo, so se znašli v zelo neprijetnem položaju. Togliatti, ki je vedno zvesto sledil moskovski liniji, tako takrat, ko je bilo treba s Titom prijateljevati kot takrat ko se je bilo treba z njim pripraviti in nato zopet sodelovati, bo moral še enkrat posteno preusmeriti krmilo. Sredi volilne kampanje je to kaj nerodna zadeva.

In kaj naj rečemo k našim občinskim svetom, v katerih sede titovci in kominformisti za skupno zeleno mizo prav v duhu danes neobstoječega prijateljstva met Titom in Kremeljem? Tudi oni so koristni primer za spoznavanje komunistične stvarnosti, v kateri igrajo mnogi, morda dobromiselniki posamezniki, kvečjemu vloga smešnih lutk.

Dogodki po svetu

PRESEDNIK REPUBLIKE GRONCHI je v ponedeljek odpotoval na uradni obisk v Veliko Britanijo, kamor ga je povabila kraljica Elizabeta. Spremljajo ga zunanji minister Pella ter razni diplomatski in vladni funkcionarji. Britanske oblasti in londonsko prebivalstvo so mu priredili svečan ter prisrčen sprejem, ki priča o velikem ugledu predsednika Gronchija. Razgovorom, ki jih bodo imeli predsednik Gronchi in njegovi spremljevalci z britansko vladarico in člani njene vlade, pripisujejo velik pomen.

Predvidoma bodo na njih obravnavali obojestransko zadržanje glede morebitnih razgovorov s Sovjetsko zvezo, sodelovanje v atlantskem zaveststvu, problem evropskega združevanja, posebno pozornost pa bodo posvetili Sredozemlju in Bliznjemu vzhodu. Italija je na tem področju pobudnica novih metod in kot manj prizadeta lahko odigra važno posredovalno vlogo.

KRŠČANSKI DEMOKRATJE ponavljajo v svoji volilni propagandi, da bodo v primeru zmage radi sodelovali z vsemi resnično demokratičnimi, tj. sredinskimi strankami. V sedanjem položaju je krščanska demokracija po njihovem edina stranka, ki Italiji lahko zajamči ohranitev demokratičnih svobod in jo obvaruje pred komunizmom. Prav tako jamči Krščanska demokracija zdravo sodelovanje med zasebno in javno pobudo na gospodarskem področju. Postopne in zdrave socialne reforme so po zadržanju njenih prvakov bistveni sestavni del demokratskega programa. V zunanji politiki zastopa Krščanska demokracija načelo zahodne solidarnosti in evropskega združevanja.

Generalni tajnik Krščanske demokracije, ki je pretekli ponedeljek govoril v Trstu, se je še posebej obvezal, da se njegova stranka obvezuje da bo uresničila autonomno delo Furlanija-Juljsko-Benečije in je povdarjal pomen 45 milijard, ki jih je za potrebe Trsta odobrila zadnja demokratska vlada.

SOCIALNI DEMOKRATJE pa na drugi strani ponavljajo, da ne bodo sodelovali v nobeni vladni kombinaciji s krščansko demokracijo, o kolikor ne bi najprej prišlo do socialistične združitve. Takšno sodelovanje bodo odklonili, tudi če bi ga krščanska demokracija ponudila samo njihovim stranki. Pri srcu jim je namreč predvsem združitev vseh socialističnih strank v eno samo veliko in demokratično socialistično stranko, ki bi v italijanskem političnem življenju bila enakopraven činitelj s krščansko demokracijo, s katero bi pri izvajanju oblasti sodelovala, kakor je to n. pr. v Avstriji, ali pa bi se z njo zamenjala, kot je to v nekaterih drugih deželah. Zato obžalujejo, da se Nenni še vedno noče odreči sodelovanju s komunisti, kar je glavna ovira, da se ni prišlo do socialistične združitve. Socialni demokrati pa so vkljub temu prepričani, da bo na ta ali drugi način prišlo do koncentracije demokratično usmerjenih socialističnih ciljev in zato hočejo ostati izven vladnih kombinacij s socialno manj odločnimi strankami, tako, da bodo v vsakem trenutku imeli proste roke, da neobremenjeni prispevajo svoj delež k jačanju socialističnih sil, ki naj izvedejo preobrazbo italijanske družbe po sodobnejših vidikih.

Saragat dopušča sodelovanje z demokratičnimi samo v primeru ko bi se v Krščanski demokraciji zaostrija borba med njenim levim in desnim krilom. V tem primeru bi splošna korist zahtevala, da so-

SLOVENCIM NE VOLIMO

SRP IN BAT

SMRT IN GLAD

NE KOMUNISTOV

NE NJIHOVIH SOPOTNIKOVI

Volimo demokratske stranke!

FAŠISTOV

SNOP IN DIM

STA NAŠ POGIN

cialni demokracije s svojim pristopom k vladi podprejo levico in prepričajo, da bi prevladala desnica. To bi bilo potrebno v toliko bolj, če bi se Nenni še bolj približal komunistom, kajti grožnja s skrajne levice bi pomenila možnost prav tako škodljive desničarske reakcije.

Tudi socialni demokracije zagovarjajo zahodno solidarnost, evropsko združevanje, evropsko tržišče in široko deželno avtonomijo.

SOCIALISTIČNI PRVAK NENNI je v govoru, ki ga je imel v Rimu, zanikal formalno zavestništvo s komunisti. V isti sapi pa je dejal, da zagovarja skupno nastopanje s komunisti vedno in povsod kjer to zahtevajo »koristi delovnih množic«. To pa je zelo raztegljiv pojem in s tem je samo potrdil upravičenost sumov, ki jih goje do socialistične stranke socialni demokracije.

Slovinci poleg tega ne pozabljamo, da si je Nenni s sprejemom titovskega kandidata na svojo goriško listo vse prej kot potrdil svojo demokratično legitimitacijo.

SOVJETSKE GROZNJICE JUGOSLAVIJI z gospodarskimi sankcijami niso brez pomena. Splošen vtis je celo, da so Sovjeti namerno čakali s spremembo svoje taktike dolejš, ko bo Jugoslavija zopet precej odvisna od dobav in trgovine s komunističnimi deželami. Medtem ko je bila v letih borbe s Kominformom glavni dobavitelj Jugoslavije Amerika, je zdaj na prvem mestu v jugoslovanski zunanji trgovini Sovjetska zveza. Se je nato sledila Zahodna Nemčija in Italija. Združene države

so na petem mestu. Poleg tega so Sovjetska zveza in druge satelitske države obljubile Jugoslaviji za okrog 300 milijonov dolarjev raznih kreditov, predvsem v obliki naprav za nekatere ključne industrije (aluminija, umetnih gnojil). Če se sedanji spor med Moskvo in Beogradom zaostri, bo to padlo v vodo.

Nova diskriminacija proti Slovincem

Na posebni seji medstrankarskega upravnega odbora dne 13. t. m. je zastopnik demokratske stranke v Trstu predlagal zastopniku komunistične stranke, naj odstopi od namere, da bi komunistična gubernica v soboto 17. t. m. govorila volivcem v slovensčini. Temu predlogu so se pridružili: misijevci, monarhisti obeh kril, republikanci z radikali in liberalci, medtem ko so bili proti predlogu zastopniki socialnih demokratov in obeh independentistov, odosen pa je bil zastopnik nenijevecv.

Razumemo oostrost volilnega boja, vendar ne bi bili nikoli pričakovali, da bodo v tem volilnem boju nacionalistične strasti prevladale celo v strankah, ki se ponašajo kot nosiljice demokratičnih načel in da bodo zašle tako daleč, da odrekajo priznani slovenski manjšini pravico govoriti na tržških trgih v slovensčini. Taka skrajna diskriminacija je poleg tega obžalovanja vreden napad na svobodo volilne propagande, ki pa mora vsak resničen demokrat kakršnekoli narodnosti ali političnega prepričanja obsoditi. Koristi od takega posopanja imajo samo skrajneži.

Prav tako se ne smemo predati obupu zaradi groženj, ki jih slišimo na raznih desničarskih zborovanjih. Zaradi tega ne smemo bežati v nasprotno skrajnost ali pa misliti, da moramo od politike dvigniti roke, ker se tako in tako nič ne da pomagati in je naša usoda zapečatenata.

V proglasu Slovenske demokratske zveze v Trstu in Slovenske katoliške skupnosti, ki ga objavljamo na drugem mestu, je rečeno, da moramo tržaški Slovenci podpreti demokratične stranke. In to je tudi edina prava pot, kajti kot ljudje in narodnostna manjšina, ki smo po prvi svetovni vojni na lastnih ramah občutili kaj se zgodi, če v političnem življenju prevladajo zaslepljene skrajnosti, vemo, da bomo samo v demokratičnem redu ohranili svoje že priznane in obstoječe posebne pravice ter postopoma dosegli, da se še razširijo in izpolnijo.

Posebno glede izključitve desničarskih strank, pa je takšna odločitev bistveno važna zaradi tega, ker vidimo, da človeška družba povsod doživlja velike socialne spremembe. Socialne zahteve, ki so bile še pred desetletji monopol raznih revolucionarnih strank in gibanj, so danes postale bistveni sestavni del vseh sodobnih političnih programov. Izkušnje obenem kažejo, da so napredek, socialna varnost in visok življenjski standard doma tam, kjer vladajo stranke, ki priznavajo in izvajajo socialne reforme. Ker gledamo v bodočnost, ne pa v preteklost, ne moremo torej dati svojega glasu tistim, ki trmoglavo vztrajajo pri tem kar je bilo, pri zagovarjanju socialnih privilegijev in krivic, za katere zahteva naš čas, da se jih odpravi.

Na žalost so razmere na Tržaškem takšne, da nam vest ne dopušča, da bi svojim volivcem rekli: volite to in to stranko. Nobena od sredinskih strank, med katerimi bi na osnovi nakaznega stališča lahko izbrali, namreč ni imela poguma, da bi v svojem volilnem programu izpovedala takšno priznanje naših posebnih manjšinskih pravic, da bi nas to zares zadovoljevalo. Najdelj so šli pri tem pravzaprav socialni demokrati, medtem ko se je tržaška Krščanska demokracija očitno odločila, da se bo potrudila predvsem za pridobivanje nacionalističnih in begunskih glasov. To dokazuje že izbira njenega glavnega kandidata v osebi prof. Sciolisa, po rodu Istrijana. Kdor je političen realista to razume. V nacionalno tako razgretem ozračju kot je tržaško Krščanska demokracija noče tvegati, da bi za pridobitev nekaj tisoč slovenskih glasov izgubila desetstično in morda še več italijanskih.

Socialni demokrate pa na drugi strani bremeni dejstvo, da je prav njihov človek prosvetni minister Rossi, pred javnostjo odgovoren za zakonski načrt ureditve slovenskih šol, s katerim je izzval enodušen protest vse slovenske narodnostne manjšine v Italiji. Pri tem pa je treba priznati tržaški skupini socialnih demokratov, da je proti temu protestirala in da sploh dosledno obsoja za postavljanje v Italiji živčih Slovincem in neupoštevanje njihovih potreb.

To je dokazala tudi s tem, da kot edina italijanska sredinska stranka ni podprla demokratskega protesta proti slovenskemu govoru na trgu Unifa. Republikanci in radikali se glede (Nadaljevanje na drugi strani)

VESTI z GORIŠKEGA

Slovenskim volivcem! Domišljija in stvarnost

Vodstvo Slovenske demokratske zveze v Gorici je po objavi sklepa, ki ga je potrdil zbor zaupnikov dne 27. aprila in katerega sta 1. maja objavila »Demokracija« in »Katoliški glas«, prejelo od raznih slovenskih volivcev izraze pritrjevanja.

Vodstvo SDZ ugotavlja pri tem politično zrelost slovenskih volivcev, ki so trezno presodili, razumeli in odobrili vse razloge, navedene v sklepu z dne 27. aprila.

Zraven tega z zadovoljstvom ugotavlja mirno zadržanje slovenskih volivcev spriču sklepa, ki so ga narekovali zdrava pamet in tehtni razlogi. To je zopet dokaz mirotljubnosti Slovencev v Italiji, ki sledijo načelom SDZ ter odločno zavračajo vsak poizkus komunističnega barantanja z njihovimi glasovi.

Glasovi, dani krščanski demokraciji bodo le potrdili vlado demokracije v Italiji, našim načelom in zahtevam pa prav nič škodili.

Vodstvo SDZ zavrača vse očitke komunističnih in komunistično sopotniških listov, kot so »Primorski dnevnik«, »Sočeca« in »Novi lista« pa tudi »Il Corriere di Trieste«, ki se poslužujejo tudi potvarjanja resnice, da le služijo komunizmu in njegovim bližnjim in končnim ciljem: prevzem državne oblasti in zavladaanje s krnavo enostrankarsko komunistično diktaturo.

Služiti komunizmu je v bistvu naloga omenjenih listov, ki se strupeno in posve neuteemeljeno zaganjajo proti SDZ in njenemu sklepu.

Zato smatra vodstvo SDZ za umestno, da pri tej priliki razglasi v vednost slovenskim volivcem sledeče ugotovitve, ki neoporečno odgovarjajo resnici.

1. Slovenska demokratska zveza je edina slovenska politična organizacija v Italiji. Zato ima ona edina pravico govoriti in nastopati v imenu slovenske jezikovne skupnosti ter jo voditi po načelih demokracije in po poti, ki jo smatra za najbolj umestno in pametno.

2. Slovenska demokratska zveza je edina organizacija, ki se nenehno od maja 1947 bori za ustavno zaščito Slovencev v Italiji in ki ni pri tem še nikoli klonila.

3. Slovenski kominformisti niso nikoli imeli svoje lastne politične organizacije; titovci so pa leta 1955 svojo samostojno politično organizacijo uničili in rajši stopili v italijansko socialistično odnosno komunistično stranko. »Novi lista« pa sploh ne predstavljata nobene politične organizacije; nikoli ni objavil kakega svojega svetovnoizpovednega in političnega nauka in programa, zato ne more govoriti v imenu nikogar, nobenega načela in nobenega programa.

Naših naukov, načel, programov in nastopov nam ne bo tolmačil, še manj očital nihče od komunistov in nihče od novolistarjev.

Vodstvo SDZ upošteva in sprejema besedo le od ljudi, o katerih je prepričano, da govorijo odkritosrčno in da ne potvarjajo resnice, tudi če se s SDZ ne strinjajo popolnoma.

4. Slovenski levičarji in novolistarji so že ob raznih prilikah pokazali, da jim gre prej in bolj za marksistično stvar kot pa za slovenstvo in za slovenski jezik. Tako sta se na primer oba zastopnika goriških frontašev na sestanku v Vidmu leta 1949, na prigovarjanje komunističnega poslanca Beltrame-a izrekla proti zahtevi zastopnikov SDZ, da se v posebni delžni statut, ki je bil tam v razpravi, vnese določilo, ki naj slovenski jezikovni skupnosti zagotovi zastopstvo v deželnem zboru; goriški titovci so s svojo samostojno politično organizacijo leta 1955

Tržaškimi volivcem!

(Nadaljevanje s prve strani)

manjšinskih pravic niso zadovoljivo izjasnili. Independentisti so se pa razbili v dve skupini, tako, da nimajo prav nobenega upanja, da bi bil kakšen njihov kandidat izvoljen v parlament.

Takšna je slika, ki nam brani, da bi zavedajoč se odgovornosti, s prstom pokazali za koga naj glasujejo slovenski volilci na Tržaškem. V pomanjkanju posebnih jamstev, ki bi nam jih nudila ta ali ona skupina, moramo torej v državnem merilu izbirati, koga bomo podprli. Tu pa naj vsakdo ravna po svoji vesti.

Svoje zaupanje pokloni tistim, ki so mu idejno ali kakorkoli bližji. Glavno je, da s svojimi glasovi podpre ohranitev demokracije in svobode, brez katerih ne moremo upati, da bi si v bodoče lahko priborili, polno uresničenje vseh tistih pravic, za katere se borimo in nam jih naravno pravo, ustava in izjave o človečanskih svobodah priznavajo.

prenehali in šli v italijanske socialiste odnosno komuniste; združeni titovci, kominformisti in novolistarji so se v času tržaških upravnih volitev leta 1956 z vsem besom vrgli na zavedne slovenske demokrate in so raje pomagali, da so prišli v nabrežinski občinski svet italijanski svetovalci kot pa slovenski demokrate; titovski goriški provincialni svetovalec je leta 1957 izjavil, da uganja naš svetovalec goli nacionalizem, ko pozdravlja svet po slovensko.

Lahko bi našli še mnogo drugih podobnih primerov.

5. Leta 1953 je SDZ svetovala volivcem, naj oddajo bele glasovnice. To stališče so podprli tudi titovci. Zmedo med slovenske volivce pa so prinesli nekateri somišljeniki današnjega dejanskega urednika »Novega lista«, ki so odločno nastopili, da morajo slovenski volilci glasovati za italijansko krščansko demokracijo. To je bil čas, ko je dr. Besednjak še lazil v Rimu okoli demokratskih veljavok.

6. Nobeden od gori navedenih starih listov si ne upa v celoti objaviti sklepa SDZ, potrjenega od zbora zaupnikov 27. aprila.

7. Poslanci in senatorji nemške jezikovne skupine s Tirolskega (katere »Novi lista vedno hvali) od leta 1947 stalno podpirajo vlado italijanske krščanske demokracije, kljub temu, da vlada ne izpolni vseh njihovih zahtev in kljub težkemu političnemu ozračju v tistih

krajih. Zakaj bi slovenski volivci sedaj, zaradi teh razlogov ne glasovali za italijansko krščansko demokracijo?

8. Avstrijska vlada, ugotavljamo, se zanimala za usodo nemške jezikovne skupnosti na Tirolskem; titovska pa prav nič za usodo Slovencev v Italiji, kvečjemu za usodo titovskih komunistov.

9. »Novi lista« nikoli ne napada komunistične diktature v Jugoslaviji, ki je vzela ljudstvu vse človečanske pravice in svobode, niti ne napada titovce, ki so se predali italijanski socialistični odnosno komunistični stranki. Raje napada naše svetovalce v goriškem občinskem svetu, tudi kadar uspešno zagovarjajo in branijo koristi slovenskih občanov, in pa SDZ, ki edina zagovarja ter brani pravice slovenske jezikovne skupnosti.

10. »Sočeca« neresno trdi, da SDZ izgublja na pristaših. Resnica pa je sledeča: leta 1948 so titovci prejeli pri občinskih volitvah v Gorici 2.004 glasove, SDZ pa 1.122; leta 1952 titovci 1.523, SDZ 1542; decembra 1956 titovska napredna lista 987, SDZ 1.801.

Stevilke govorniki bolj modro kot uredniki »Sočeca«.

11. Levičarska kandidata gg. Viljem Nanut in Franc Komic nista kandidata slovenske jezikovne skupnosti v Italiji, ampak kandidata italijanske socialistične odnosno komunistične stranke.

Gorica, dne 10. maja 1958.

Vodstvo SDZ v Gorici

SEJA GORIŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

Odobrena načrta za vodovoda na Gradiškuto in v Šentmaver. V ul. degli Scogji bodo še letos imeli vodo

V petek 9. t. m. se je vršila seja goriškega občinskega sveta, na kateri so svetovalci med drugim odobrili načrta za zgradbo vodovodov na Gradiškuti in v Šentmaveru. To pa zato, da bi občina dosegla nakazilo že obljubljenih zneskov še v tem prvem finančnem letu.

Dr. Sfiligoj se je v imenu svoje skupine zahvalil županu, odboru in vsem svetu ter poudaril veliko zadovoljstvo prizadevanj prebivalcev, ki vsi radostni komaj čakajo, da dobijo čisto in zdravo vodo.

Na seji je župan zagotovil, da bodo še to leto potegnili vodovodno mrežo v ulico degli Scogji v Gorici.

Dr. Sfiligoj je na seji izrazil željo, da bi goriško županstvo šlo kolikor se da na pomoč števerjanski občini za zgradbo vodovoda.

Vlada je za ta vodovod obljubila 20 milijonov lir pomoči.

Škvdristi, pijani fašizma, zločinci...

Komunistični dnevnik »Unità« je 4. maja poročal, da je skupina ameriških vojakov, na oddihu v Benetkah, 3. maja raztrgala komunistični volilni propagandni trak. Policija je krivce prijavila sodišču, ki jih bo seveda sodilo.

»Unità« pa se ni omejila na poročilo o dogodku kot takem, ampak je ameriške vojske zmerjala s potepuhi, škvdristi, pijani fašizma in zločinci (teppisti, squadristi, ubriachi di fascismo, criminali).

Za časa občinskih volitev v Gorici 1956 pa so komunisti pokrili s svojimi lepaki one od Slovence liste z lipovo vejico ter s tem prizadeli škodo, ki je še danes niso poravnali. Vprašamo komuniste, ali so oni tudi »teppisti, squadristi, ubriachi di fascismo, criminali«?

Zaradi tega je bil župan, ki se je prenegil, ker je morda mislil, da ima vso oblast »ljudskega« alias komunističnega župana, za dva meseca odstavljen in tako pravijo - prijavljen sodišču.

Odlikovanje

Bivši doberdobski župan Miro Ferletič je bil te dni odlikovan z viteškim redom. Odlikovanje je bajš predlagalo goriško kmetijsko nadzorništvo, saj je g. Ferletič vzoren in zaslužen ter vsakoletni nagrajenec za uspehe na kmetijskem polju.

Zaščita hišnih pomočnic in pomočnikov

Z zakonom št. 339 od 2. aprila 1958, ki je bil objavljen v Uradnem listu od 17. aprila, so zaščiteni vsi hišni pomočniki in pomočnice.

S tem zakonom so urejeni pogoji te vrste dela: sprejemanja na delo in odpovedi, plača, stanovanje in hrana, zdravljenje v slučaju bolezni, čas za opravljanje verskih in državljskih dolžnosti, počitek, plačani dopust in trinajsta plača.

Višino plače bo določila posebna komisija pri vsaki prefekturi, ker so pogoji dela in življenja od kraja do kraja različni.

O potrebi takega zakona smo s tega mesta že pred časom pisali, zato ga ob izidu in uveljavitvi s posebnim sočutjem do te vrste delavcev pozdravljamo kot resnični socialni napredek.

Dopusti članom volilnih uradov

Notranje ministrstvo je s posebno okrožnico pojasnilo, da imajo pravico do tridevnega plačanega dopusta tisti izvršijo funkcije pri volilnih uradih za časa parlamentarnih volitev.

To velja ne samo za skrutinatorje, ampak tudi za predstavnike list in kandidata. Ti volivci vršijo funkcije javnih koristi in jih je smatrati za člane volilnih uradov in za javne funkcionarje.

Goriška televizija

Na Nanosu so pred časom postavili televizijski oddajnik za Notranjsko in Primorsko. S tem pa so nastale po goriških sprejemnikih motnje, ki so kvarile ugoden sprejem. Sedaj preurejajo oddajnik RAI-a Svetega Mihaela s čemer bodo sprejeme zboljšali.

† Dr. Milan Bogataj

V ponedeljek 14. aprila je umrl v Gorici g. Dr. Milan Bogataj, sodnik v pokojju. Njegovi cenjeni gospe vdovi in vsem preostalim sorodnikom naše iskreno sožalje.

ŠOLSKE VESTI

Ravnateljstvo Nižje srednje šole v Gorici sporoča da bo v nedeljo, 18. t. m. sestanek staršev, ki imajo svoje otroke na tej šoli, in sicer ob 10.30 v šolskih prostorih v ulici Randaccio. Ker je ta sestanek zadnji v tem šolskem letu, je ravnateljstvo prepričano, da bo udeležba polnoštevilna.

da so v tem oziru vodili zanje strogo tajna pogajanja.

V nedeljo 4. maja se je v istem slogu razpnil še »Primorski dnevnik« in v bistvu ponovil »Corriere« preračunane izmišljotine, iz česar je razumeti, da je vso to domišljijo skuhal en in isti krog.

Smeši se »Primorski dnevnik« s tem, da skače z mojo kandidaturo od demokratske liste do MARP-ove, pa me na nobeni ne najde.

Na vse gori navedeno imam povedati slovenskim volivcem samo to, kar sem že pojasnil zboru zaupnikov SDZ v nedeljo 27. aprila, in sicer, da nisem jaz vodil nobenih pogajanj z deželnimi avtonomisti od liste MARP. Pač pa sta me obiskala dva furlanska zastopnika avtonomistov in mi povedala o njihovem namenu, da nastopijo pri volitvah. V prisotnosti še enega člana vodstva SDZ jima nisem dal prav nobenega upanja, da bi se jim SDZ pridružil, in odkrito povedal, da se bo z vprašanjem naše opredelitve bavilo vodstvo SDZ in sprejelo svoj sklep.

Vodstvo SDZ pa je sklenilo soglasno, brez slehernega vmešavanja in vplivanja kateregakoli duhovnika ter v absolutni nevednosti škofije, nasvetovati slovenskim volivcem, naj glasujejo za listo italijanske krščanske demokracije in za njena dva goriška kandidata.

Kakor znano, je zbor tridesetih zaupnikov sklep vodstva enodušno potrdil.

Vse kar sta »Il Corriere di Trieste« in »Primorski dnevnik« pisala o mojih domnevnih kandidaturah, o mojem navzkrižju z ostalimi člani vodstva SDZ, o pritisku duhovščine in škofije ter o dramatični izbiri, ki naj bi mi bila postavljena, je plod domišljije in ne odgovarja resnici.

Kakor sem v vodstvu SDZ in na zboru zaupnikov predlagal in zagovarjal sklep, ki je nato bil sprejet in potrjen ter v »Katoliškem glasu« in »Demokracija« objavljen, tako nasvetujem tudi kot volivec in pripadnik slovenske skupnosti v Italiji še s tega mesta slovenskim volivcem, naj glasujejo za listo italijanske krščanske demokracije in za njena dva goriška kandidata.

Gorica dne 7. maja 1958.

dr. Avgust SFILIGOJ

Snubilna volilna pisma

Gospod urednik!

Zivimo v časih dopisovalnih poplav. Res je, da je mesec maj že po izročilih mesec, v katerem knjigotržci prodajajo največ učbenikov z naslovom: »Kako sestavljam snubilna pisma?« Kljub popolni »progresivnosti«, ki je zmetala na smetišče vsa izročila »reakcionarne« preteklosti, zato pa si žepa napolnila z »reakcionarnimi« tvarnimi in duhovnimi, dobrinami, je tudi tvoj. Hruščev po gornjem učbeniku s svojimi snubilni žugajočimi pismi preplaval ves svet. Nazadnje se je spomnil še maršala Tita. Ni mu sicer ponudil raketnega in atomskega preorajanja jugoslovanskih mest kot je to storil po zahodnih deželah, ampak enostavnejše, zato pa učinkovitejši iztekel: ultimatum - avt, avt...

Po Hruščevih vzhledih pošiljajo prav zaradi zvestega posnemanja tudi uredniki »Pr. dn.« majniška snubilna pisma - sami sebi.

Nič čudnega, da se mi je vzbudila strast po - dopisovanju, ko prebiram majniške strasti, izpovedi, pretrese vesti in škrbno prikrite »samokritike«, ki nehotno odkrivajo - pisce. Nergdno je samo to, da komunistem v človeku izbriše vse tisto, kar ostaja v duši in srcu svobodnih ljudi. Doslednost se izpridi, prepričevanja so limonadna, dokazi pa potrata papirja.

Pa si ogledimo titovsko snubilno agitacijo za KPI in PSI! Vprašanje volilne izbire je pod sedanjimi okoliščinami zelo preprosto. Kaj služijo Slovencev komunistične ali nemišljenke obljube? Nič! Ali resno mislijo uredniki »Pr. dn.«, »Sočeca«, »Novega lista«, da so naši preprosti ljudje pozabili, kaj so nam titovci - ko še niso bili na obalsti - vsega obljubili? Niti ene same obljube niso izpolnili, nasprotno, volunski komunisti so se v govorih in člankih hvalili, kako so nas potegnili za nos. Najnovejšega razloga ni verjeti, da se komunisti s svojimi obljubami samo norčujejo s slovensko lahkovernostjo. Te lahkovernosti pa v naših srcih ni več. Kdor stalno laže, temu nihče niti priložnostne resnice ne verjame!

Le vprašajte, vi pisarji in farizeji, našega človeka z one strani meje, kolika je še njegova vera v komunistične poglavarje in njihove besede, pa boste zvedeli, da v ogoljufanih dušah ni niti sledu kakršnega koli zaupanja. Nič čudnega, saj je laž in goljufija temeljna čednost partijskega priganjača. Kakšne tudi so komunistične resnice? Danes belo, jutri črno! Kaj pripoveduje titovska podoba Sovjetije? Prelistajte »Pr. dn.« od 1. 1948 do 1958 pa boste našli - zmazek.

Za zaključek še nekaj. Na nekem sestanku demokratov je eden izmed govornikov postavil naslednje vprašanje: »Kako bi volili, dragi rojaki, če bi komunisti dobili 16 milijonov glasov, demokristjani pa prav tako 16 milijonov, vask glas bi torej odločal?« Odgovori so bili nepotrebnost, vendar bi dejal mirne vesti, da bi v takem primeru večina titovcev glasovala za demokristjane, da o omizju novolistarjev niti ne govorim.

Nino Zerjal

Mamilo kot življenjski napoj † Prof. Francé Zupan

Na Romunskem ljudje dolgo živijo. Institut za zdravljenje starosti v Bukarešti, ki ga vodi prof. dr. C. I. Parhon, zdravi ljudi od 60 do 113 let. Pod oskrbo prof. dr. Ane Aslan pacienti ne dosežejo zgolj višjo starostno dobo, ampak se tudi pomlajajo. Moč mišičevja pri starčkih se obnavlja, njihova hoja je prožnejša, glas je krepkejši, lasje dobijo nekdanjo barvo - v kolikor jih je še kaj - pleše se pokrivajo z novo raščo in koža se olepša. Tudi ožilje postaja prožnejše, celotno telo in tudi duh se poživlja. Presnova, dihanje celic, delovanje žlez z notranjo sekrecijo in ves živčni ustroj postaja prožnejši. Vse to se dogaja z daljšim uživanjem čudežnega zdravila H3.

Kaj je H3?

Čudežni življenjski napoj H3 ni nič drugega kot novokain, izredno dobro sredstvo za lokalno omrtničenje, raztopljeno v določeni kislini. Kislino pa dodajajo čudežnemu zdravilu samo zato, da se dalj časa ohrani.

Kemična označba za vodik je H. Odtod tudi poimenovanje H3. Kaj zmore novokain? Prof. Aslan se oslanja na zahtevanja Pavlova, po katerem je posledica staranja ošibitev živčnega ustroja in zlasti še možganske skorje. Če torej v vene vbrizgamo novokain, prehaja ta naravnost v osrednji živčni sestav in s tem tudi v možgane. Njegov učinek je podoben vitaminskim učinkom. Izenačuje delovanje ščitne, golšne žleze in malih ledvic; ugodno vpliva na presnovo beljakovin in tolišč ter pospešuje črevesno floro.

Prof. Ana Aslan je v nemškem mestu Karlsruhe zbranim zdravnikom obrazložila zdravljenje 5251 bolnikov; zdravljenje, ki ga lahko opravi vsak zdravnik. Kako je dr. Aslan prišla prav na novokain? Na podlagi uspehov, doseženih z novokainom pri zdravljenju ekstremnih organov zaradi obolenja na revmatizmu, je zadrževala zdravca. Pri tem ni povedala, ali obstoja kaka skupnost ali poveza z znamenito koko. Novokain je namreč bližnji sorodnik kokaina, ki ga pridobivajo iz listov koke.

Čudežna droga

Uživanje kokaina je zapeljalo že stare španske zavojevalce - in še leta 1910 je znašal južnoameriški pridelek kokainskih listov petdeset milijonov kilogramov. Tej drogi starih Inkov so pripisovali magično moč, saj je bila darilo sonenih bogov. Indijancem je preganjala lakota in utrujenost, jih obdarovala z energijo in dobrim razpoloženjem; zdravila je vročico, krepila vid in sluh, in telesu dodeljevala prožnost in živahnost. Predvsem pa je prinašala novim zavojevalcem in tudi državi ogromna bogastva.

Nekaj časa so tekmovali misijonarji, zdravniki in svetovni potniki v naporih,

da bi koko uvozili v Evropo. Jezuit don Antonio Julian je predlagal, naj bi v Evropo uvažali koko namesto čaja in tobaka. Zdravnik don Pedro Noasco je celo zahteval uporabljanje koke kot krepčilne pijače.

Omanne učinke koke in zlasti učinkovitosti čistega kokaina, ki ga pridobivajo iz koke, so spoznali razmeroma zelo kasno. Znameniti zdravnik Sigmund Freud je priporočal kokain proti telesnim in duševnim oslabeostim. Prav tako ga je Freud uvedel tudi v moderno zdravilstvo kot mamilo.

Nesreča pa ni izostala. Zdravniki so ga namreč prepisovali proti melanholiji in kot uspešno sredstvo proti morfištom in alkoholikom. Tako so hudiča izganjali z belcebubom.

Zlati časi ganstrstva

Trgovci z mamili so se z vso silo vrgli na kokain. Združene države, Evropa in Azija so njuhale, zvečile, si vbrizgavale kokain in se zastrupljavale. Posebno se je to dogajalo v časih med in po prvi svetovni vojni. V časopisnih zavojih, v filmskih pakovanjih, v petah čevljev, v palicah in dežnikih, v protezah in kameklinih železcih so tihotapili »bele praške«. Prodajna veriga se je razprostirala od

velikih mednarodnih gansterjev pa vse do kavarniških natakarejev. »Snega, kakor so imenovali ta strup, je pronical v vrste književnikov, razumnikov in umetnikov. Učinki so se razkazovali v kubizmu in futurizmu, kjer je ekscentričnost postala že kar bolezenski pojav. Dnevne porcije so uživalci skrivali po zapetnicah, v nalivnih peresih in celo v cveticah v gumbicah.

Mednarodne konvencije in poostrena zakonodaja so končno omejile kokainsko zlorabo.

Presenetljivosti novokaina

Pred dobrim pol stoletjem je znanstvenik Einhorn sestavil kokainu podoben preparat za lokalno omrtničenje pri operacijah. Medicina se je končno kokainu odpovedala. Le za površinska omrtničenja so še uporabljali kokain. Tudi od novokaina niso v začetku pričakovali drugega kot odstranitve bolečin brez zastrupljanja. To delo opravlja tudi še danes. Polagoma pa so pripravale na površje mnoge lastnosti, ki so silile znanstvenike, da so se z njim podrobneje ukvarjali.

Da bo novokain daljšal človeško življenje in obnavljal mladostne dobrote, tega pa pred prof. Aslanovo nihče ni pričakoval.

V sredo, 7. t. m. so se tržaški dijaki slovenskih srednjih šol poslovili od svojega profesorja Franceta Zupana.

Pokojni je moral komaj 51 let star zapustiti za vedno šolo, svojce in svoje kolege, s katerimi ga je vezelo resnično prijateljstvo.

Profesor Zupan se je rodil na Gorejskem. Po končani srednji šoli se je posvetil študiju geologije na ljubljanski univerzi in je bil po doseženi diplomii imenovan na prvo službeno mesto na gimnazijo v Murski Soboti. Solško službo pa je kmalu zamenjal s časniskarsko. V časniskarskem poklicu ga je odlikovala velika vestnost, objektivnost in lep čist jezik.

Po letu 1945 se je umaknil iz Ljubljane in poučeval v Trstu na slovenskih srednjih šolah. Za slovenske srednje šole je napisal več zemljepisnih knjig in sodeloval tudi pri izdajah drugih knjig kot strokovnjak za zemljepis in jezikovno čistočo. Ko je živel nekaj let v Trstu, je izgubil v Ljubljani ženo, ki mu je zapustila dve mladoletni hčeri.

Dasí ga je uničevala zavratna bolezen, mu je bila vedno prva skrb šola in hčeri. Večkrat se je zatekel v bolnišnico in iskal zdravja. Po letošnji veliki noči pa ni več vzdržal in je 30. aprila podlegel.

Velika množica mladine, prijateljev in znancev, ki so se udeležili pogreba in

se v Trstu poslovili od pokojnega profesorja, pričajo, kako je bil pokojnik priljubljen.

Mladina mu je v slovo zapela »Vigred se povrne...« in s tem pokazala svojo hvalečnost njemu, ki je sam ljubil pesem in petje nad vse. Imel je ester posluh in lep glas ter sodeloval kot vester in odličen pevec pri nekdanjem Akademskem pevskem zboru v Ljubljani, nato pri Skranjčanku v Trstu ter pri cerkvenem zboru pri Sv. Antonu, kjer je na letošnje veliko noč poslednjikrat pel pesmi o Zveličarjem vstajenju.

Naj v miru počiva!

† Dr. Milko Brezigar

V avstrijskem Solnogradu je 25. aprila umrl in je bil tam tudi pokopan, dr. Milko Brezigar. Pokojnik je bil rojen leta 1884 v Doberdolu kot sin učiteljske družine. Po maturi je odšel na Dunaj in stopil v akademsko društvo »Slovenija«. Studiral je pravne in državnozakonske vede. Takrat so na tej fakulteti delovali profesorji in znanstveniki svetovnega slovesa. Gospodarske znanosti so predavali: Menzel, Boehm-Bawerk, Philippovich, ki so umeli vcepiti mladini ljubezen do gospodarskih in socialnih ved.

Med temi je bilo tudi več Slovencev, visokošolcev (Brezigar, Celestin Jelenc, Agnetto, Adlešič, Filip Uratnik in dr.). Tako je tudi Milko Brezigar že na univerzi poglobil svoje vezi z narodnim gospodarstvom. Ko je leta 1910 promoviral, je napisal prvo slovensko knjigo o narodnem gospodarstvu.

Po prvi svetovni vojni se je dr. Brezigar nastanil v Ljubljani in se pridružil slovenskim demokratom z Gregorjem Zerjavom na čelu. Bil je gospodarski izvedenec in svetovalec pri tiskovnem podjetju »Jutro« v Ljubljani vse do druge svetovne vojne. Med vojno je bival v Rimu, končno pa se je nastelil v Solnogradu, kjer ga je ugrabila prerana smrt. Ni se mu izpolnila želja, ki je skupna vzpobjajoča sila vseh slovenskih beguncev, da bi se vrnil še živi v svobodno domovino.

Njegovim sorodnikom, naše iskreno sožalje!

Prof. Ferruccio Jakominu v spomin

Smrt nas vedno osupne. Kot da bi morali mi živeti za vedno in da se samo drugim lahko primeri ta grozni padec v temo večnosti. In je prav, da je tako, kajti prav v tem je, naša najzanesljivejša obramba. Zato tudi radji pozabimo. Pravimo, da se mora življenje nadaljevati. Pravimo, da bo sonce vseeno izšlo. Pravimo, da nima pomena govoriti o stvari, ki je ne moremo preprečiti. Pravimo torej, da je usoda vsega kriva in skušamo nadaljevati svojo pot, kot da se ni nič zgodilo. V resnici ni tako. V resnici se vsaka nova misel o smrti usede na dno naše duše in vrta v njej strašno praznino. Mi živimo naprej in se včasih tudi nasmehujemo in celo smejemo, toda tista misel je vedno tam, nam gloda dušo in se je ne moremo znebiti. Udarec je temvečji, če gre za smrt kolege, ki nam je bil hkrati dragi prijatelj. Če v takem primeru rečemo, da se nam zdi to nemožno, oh, to ni retorika. Dvignemo slušalko in pričakujemo, da bomo slišali Njegov glas. Pozovni na vratih in jih hitimo odpirati, prepričani, da Ga bomo zopet videli. Spominjamo se vseh Njegovih besed in se nam ne zdi logično, da smo morali prekiniti razgovor z Njim tam nekje v sredi, kot da bi ga morali nadaljevati naslednji dan. In vendar se je zgodilo in Ga ne bomo več videli. Razmišljamo o nesreči in bi želeli, da bi se čas pomaknil nazaj za nekaj dni in da bi bili z Njim v avtu in da bi mu rekli, naj ne vozi tako hitro. Ubogal bi nas in bi se ne zgodilo. Ustavil bi pravočasno. Morda bi kaj zavpil vozaču ogromne avtocisterne. Nato bi se prav gotovo nasmehnil, češ da se ne izplača govoriti o neumnostih, ki vsak trenutek ovirajo promet na naših preobljudenih cestah. Bil je namreč zanesljiv in spreten vozač. Morda nekoliko preveč odločen.

Tudi v življenju je bil tak. Zanesljiv, spreten in odločen. Ko mu koprška gimnazija ni zadostovala več, je pobral šilo in kopito in kar tako rekoč čez noč odšel v Celje. Ker je zaradi vojne začel gimnazijo z dvoletno zamudo, je ti dve leti nadoknadil z vztrajnim učenjem. Sam je večkrat pripovedoval, kako se je učil dan in noč, da lahko prebrede vse ovire. Vzljubil je materiščino in odšel študirat slavistiko v Ljubljano. Medtem je bil sourednik koprških Borov, v katerih je objavil svoje prve pesmi. Vse je kazalo, da je dokončno izbral svojo življenjsko pot. Toda nenadoma je spremenil svoje misli in se odločil za Trst, dasi je bil tik pred diplomskim izpitom. V Trstu je dobil službo na slovenski šoli in se takoj vključil v naše kulturno življenje. Vpisal se je na neapeljsko vseučilišče in napravil nekaj izpitov. Kazalo je, da bo letos diplomiral. Ni ušakal tega. Ni ušakal nobega dokončnega sestanka z življenjem. Ni pa zamudil tistega s smrtjo. Nekaj dni pred nesrečo je od sodnije kot odgovorni urednik dobil dovoljenje, da lahko tiska Tokove. Tudi to je ostalo v kosih, kot njegovo premlado življenje.

Med njegovimi stvarmi so našli zvezek neobjavljenih pesmi. Njegov labodji spev.

Vrnil se je v Pobege pri Kopru k svojim staršem, kjer zdaj počiva v domači zemlji. Toda bi mu ne bilo, če treba počivati, saj je bil še tako mlad, tako močan in zdrav, tako življenjsko neukrotljiv.

Naraščanje svetovnega prebivalstva

Vsako uro se število svetovnega prebivalstva poveča za 7000 duš. To naglo razmnoževanje zemljanov tvori danes usodno vprašanje, ki pripravlja tako Zahodu kot Vzhodu, neglede na ideološke razlike, skupne težkoče. Ze davno so minuli tisti časi, v katerih so Malthusov zakon o naraščanju prebivalstva označevali kot kapitalistični izrodek.

Rdeča Kitajska je danes primorana, da se poslužuje zakonitih ukrepov proti letnemu prirastku 12 milijonov novih državljanov. Prav tako je rešitev alžirskega vprašanja v glavnem odvisna od preskrbe 280.000 novih življenj, ki z vsakim letom zagledajo luč sveta.

Statistični podatki OZN zanimajo politične in narodne gospodarje. Ti podatki pravijo, da je bilo l. 1950 na svetu 2.406 milijonov ljudi, leta 1954 že 2.652 milijonov, l. 1956: 2.777 milijonov.

Pred dobrimi tristo leti (1650) so ocenili svetovno prebivalstvo na 545 milijonov duš. To je toliko, kolikor je štela ljudi l. 1930 Evropa in mnogo manj kot šteje danes prebivalstva sama Kitajska. V preteklosti je človeštvo potrohalo tisoč do poltisoč let, da se je podvojilo. Dvesto let od l. 1650, le še 120 let od l. 1800, od leta 1850 samo še 90 let in za zadnje podvojitve komaj 70 let. Če se bo prebivalstvo tudi v bodoče množilo v takem tempu, bomo leta 1960/61 preokračili tri milijarde in še pred letom 2000 pet milijard.

Imenovani statistični podatki OZN kažejo, da se je v severni, srednji in zahodni Evropi oblikovala skupina narodov: Angleži, Francozi, Italijani, Nemci, Skandinavci, Čehi, Poljaki, Jugoslovani, Svicarji, itd., ki so se v 18. in 19. stoletju silovito razmnožili, sedaj pa so v stagnaciji ali celo že nazadujejo. Presenetljivo pri vsem tem je, da tvorijo to skupino narodov prav države, ki se odlikujejo po visoki industrializaciji.

V primerjavi z ostalim svetom predstavlja industrijska Evropa predstražo: V razdobju od l. 1650 do 1940 se je delež Evropejcev (vključno tudi azijsko Rusijo) na skupnem svetovnem prebivalstvu dvignil od 19 odstotka na nad 26 odstotkov. V teh tristo letih pa so Evropejci zasedli dvojno ameriško celino in Avstralijo. Če pristejemo tudi še te bele naseljenice, se

delež poveča kar na dve petini svetovnega prebivalstva.

Kaj se je pravzaprav zgodilo v teh 300 letih? Od kje podvojitev deleža, od kje osemkratno povečanje belega človeka? Napačno bi bilo misliti, da so Evropejci l. 18. in 19. stoletja bili plodovitejši kot vsi ostali svetovni narodi. Ta plodovitost nikakor ni bila večja, v teku 19. stoletja je bila celo manjša kot pa plodovitost ostalih. Vzroki tako ogromne razploditve Evropejcev so v naglem pojemu umrljivosti. Prirodoslovje je Evropejcem odkrivalo vedno širša tehnična in medicinska spoznanja. Industrijska in sanitarna revolucija sta pokrbeli, da se je povečala evropska starostna doba. Da so v prejšnjih časih izežali visoko umrljivost, je bilo potrebno pač dvigati število rojstev.

Človeštvo je bilo doslej navezano na naravno plodovitost, ki je znašala okrog 40 novorojenčkov na 1000 prebivalcev. Le na ta način je bilo mogoče vzdrževati ravnovesje med rojstvom in smrtjo. V tisočletjih pred nami so življenjske razmere same urejevale gibanje prebivalstva. Z industrijsko in sanitarno revolucijo pa so padle naravne zapreke.

Polagoma pa se je tudi ta položaj spremenil. Evropejci niso več računali z 8, ali 10 ali 12 potomci, pač pa le še s 6, 4, 3, 2, ali celo enim samim otrokom. Število rojstev je doseglo komaj 10 do 15 na 1000 prebivalcev.

Zakaj pa kljub temu razvoju narašča svetovno prebivalstvo? V Evropi sta in-

dustrijska in sanitarna revolucija potekali vzporedno, v industrijsko manj razvitih državah pa poteka sanitarna revolucija daleč pred industrijsko. Evropejci mnogo laže izvažajo medikamente in higienske nazore kot pa industrijske naprave.

Vse to pa bo tudi v manj razvitih deželah potisnilo raven rojstev navzdol, zato ni upravičen strah, da bi svetovno prebivalstvo zaradi preobljudenosti trpelo v bodoče hude stiske. Tako vsaj domnevajo strokovnjaki. Verjetneje je, da bo delež belega človeka na svetovnem prebivalstvu polagoma pojemal. O tem razmišljajo danes tako zahodnjaki kot boljševidni Rusi.

Gostovanje zagrebškega gledališča

SNG je povabilo na gostovanje Zagrebško dramsko kažališče. Ze takoj je treba reči, da so taka gostovanja, čeprav pri nas zelo malo v modi, pomembna za spoznavanje načina igranja drugih narodov. Njihovo svojevrstno igranje je prišlo do veljave mnogo bolj pri Molierovih »Skapinovih zvijačah«, kakor pa pri Anouihovi »Antigoni«. Morda se je nekaterim zdel način igre prevulgaren, da je preveč poudarjal prav to, kar pri nas najraje skrivamo, toda prav v tem je treba videti in razumeti razliko. Hrvatje so kot južniki vročekrvnejši. Hvatje in besede nad katerimi se vsak Slovenec zgraža, so jim nekaj normalnega.

Režiser Mladen Skiljan, ki je režiral »Scapinove zvijače«, je Moljérovo delo posavil na modernejša tla. Ta zamisel je komediji pripomogla do večjega zanosa, postala je zanimivejša. Igralci so bili izvrstno izbrani, vendar je treba pripomniti, da jih tu pa tam ni bilo mogoče povsem razumeti, kajti tempo, v katerem so igrali, je za naše uho prehitel.

Se boljše izigrana je bila tragedija »Antigona«. Posebno se je tu izkazala za izredno nadarjeno igralko Vesna Starčević.

Pri premieri »Scapinovih zvijač« so motili gledalca predolg govori, ki kar niso in niso hoteli končati. Ker je že treba pozdraviti goste je mnogo boljše, da se to opravi v nekaj stavkih. Odveč pa je tudi spominjanje na brate, ki so krvaveli tu, na one, ki so krvaveli tam itd.

Maček: »Imate še kaj povedati?«
Marx: »Da. Priznavam, da nisem bil nikoli resničen komunist. Zato prosim slavno ljudsko sodišče, da izreče zaslužno kazen.«

Maček: »Predlagam smrtno kazen.«
Marx: »Iskrena hvala, tovariš državni tožilec. Milostljivi ste in mi poklanjate tako nizko odmero kazni. Tovariš državni tožilec je že pred dvajsetimi leti dokazal svojo ljudskodemokratsko pravico ljubnosti s pokončanjem desetisoč škodljivih slovenskih fantov in mož. Moja zadnja želja f' bila tudi, da bi pred mojo usmrtnjivo cenzura prepovedala vsa moja dela ali pa da bi jih - kar bi bilo še pametneje - sezgalji na gromadi. Prosim tudi, da iz velikega slovenskega znanstvenega dela s skromnim naslovom »Priročnik leksikona zapove iztrganje lista 405/406. List bi lahko nadomestili z gesli: marelja, margarina, marioneta, marjaš, marmetendar, marmelada, maršal, martra, marš, maroni, makaroni, itd.«

Maček: »Kako utemljujete te predloge, vi nesramni banditi?«

Marx: »No, v vseh svojih spisih sem zastopal prepričanje, da je stoletje imperializma končano. Zadnjih 40 let pa je neizpodbito dokazalo, da je prav to imperialistično stoletje doseglo svoje resnično višino. Na oni strani železne zaves.«

POD ČRTO

VOLILNA PREMISLJEVANJA

Karl Marx pred sodobnostjo

»Pred 140 leti se je rodil Karl Marx, utemeljitelj znanstvenega socializma.« S tem stavkom je 6. t. m. »Pr. dn.« odpravil svojega zaščitnika, ki je tako razkosno pogrnil mizo pojedin in posvetnih dobrot novemu razredu. In vendar bi se morali spomniti tega dogodka prav revolucionarni učitarki. Pa je že tako, da so komunisti hvaležnost že pred desetletjem odpejali s črnim ameriškim avtom in ji pognali strel v tilnik.

Ker pa smo že pri ljudskodemokratskih čednostih in pri jubileju Karla Marxa, si ogledmo tega možakarja v sredi današnje komunistične stvarnosti.

Nekdo smo po stenografskih zapiskih razprav pred ameriškim senatom, kjer so obravnavali ameriško pomoč Titovi Jugoslaviji, omenili tudi izjavo nekega senatorja, po kateri je šlo skozi Titove ječe v 12 letih komunistične strahovlade sedem milijonov jugoslovanskih podanikov. »Pr. dn.« je to vest ponatisnil v narekovanju. Ne trdimo, da je vest točna, ker nismo varuhi zloglasnih karakteristik, vemo pa, da je od vseh tukajšnjih titovskih vršacev, ki so bili nekaj časa deležni blagov nosyoboditvev, nad 30 odstotkov takih, ki so neprostovoljno obiskali Titove zapore. To so titovci, kaj so šele doživeli protititovci?...

Pa si ogledmo usodo bradatnega socialističnega pračeda pred sodobno ljudskodemokratsko pravico kot jo je nekdo v dramatizirani viziji napisal v ječi.

žujške pokvarjenosti imenoval komunistični manifest.«

Maček: »Kakšna je vsebina tega pisanja proti komunizmu?«
Marx: »Izvajal sem, da je treba pričeti z odstranjevanjem vladajočega razreda najprej z gospodarskimi zahtevami in zlasti s stavkami, temu pa naj sledijo politične zahteve. Nadalje sem zahteval, da morajo biti nosilci meščanske revolucije delavci po tovarnah in obratih. Tega spoznanja so se okoristila angloameriška teroristična središča, ki so s pomočjo mojih nasvetov in s sodelovanjem lastnih agentov in izživačev zanetila upor na Češkem, v Vzhodni Nemčiji, na Poljskem in Madžarskem. Pa tudi v Trbovljah - in v najnovjšem času v sami Ljubljani, na Hrvaškem, v Bosni in drugod.«

Maček: »Dalje, obtoženec, dalje!«
Marx: »V cesarski Nemčiji sem bil tudi profesor in se tako avtomatično uvrstil med kapitalistične agente. Pri tem sem napisal knjigo »Kapital«. V tej knjigi sem trdil, da bodo krize onemogočile vladajočemu razredu nadalje vladanje. S tem pa sem istočasno dokazal, da morata kolhozno in načrtno gospodarstvo zaiti v zelo nevarnem položaj ki lahko prekucne celotno avtoriteto. Seveda sem to napisal takole med vsticami.«

Maček: »V imenu ljudstva, s tem še dolgo ni zaključena vrsta vaših podlosti, vi cionistični, nacionalistični, kapitalistični pes! Povejte, kako ste skupno z izdajalci Bogdanom Krekičem, Aleksandrom Pavlovičem in Dragoljubom Stranjakovičem, s to socialistično-fašistično sturharsko vlado, poskušali odstraniti miro-ljubno vladavino maršala Tita?«

Marx: »Povedal bom po pravici. Naročil sem svojim agentom, naj prav iste

Dolilni naponi poklicnih partijcev Evropsko skupno tržišče

Vittorio Vidali in njegova poklicno-partijska agit-prop. garnitura moškega in ženskega spola s polno paro prodaja po tržaskih in okoljskih trgih svojo nabiflano dialektično demagogijo. Z enako sudarniško vnetostjo se trudijo tudi reklamni strokovnjaki pri »Delu« in pri ostalem komunističnem tisku.

Novoga komunistični trombetači Tržčanom nimajo kaj povedati. Parole so v glavnem iste kot v zadnjih desetih letih. Očitno se je za komunistično iznajdljivost svet ustavil. Glavne tirade so seveda uperjene proti vladajoči stranki in proti vsemu, kar se upira komunistični oblasti. Pri obravnavanju tržaskih krajevnih vprašanj prevladuje čista demagogija z napolresnično in tudi neresnično argumentacijo.

Sam Vidali se zaveda, da so napolresnice najnevarnejše laži. Tako so n. pr. independentisti odločno zanikali obstoj nekkih ponudb, s katerimi se je Vidali na javnem shodu ponašal. Na svetoivanskem shodu pa se je Vittorio Vidali brez sramu drznil zagotavljati, da je dr. Agneletto svetoval demokratičnim Slovincem naj volijo demokratične kandidate. Tako se je spet enkrat izkazalo, kako komunistom brez potvarjanja resnice zmanjkuje argumentov. Prav v tej številki »Demokracije« objavljamo na drugem mestu uradni sklep SDZ in SKS, ki demokratičnim Slovincem svetujeta naj ne volijo fašistov, ne komunistov in niti njihovih sopotnikov, ampak naj izbirajo demokratične stranke. Do tega otipljivega prepričanja se je dokopal že sleherni Slovenec na tem ozemlju, ki z odprtimi očmi in ušesi tudi samo za trenutek prisluhne utripom trpljenja vsakodnevnih slovenskih karavan, ki se razkazuje na vsakem koraku po mestnih ulicah in obtežuje dušo in srce slehernemu rojaku, ki se ga še ni polastila popolna otopelost za bridkosti svojega bližnjega.

»Stranka revnih in zatiranih«

Stranka, ki vlada v komunističnih državah z najhujšim terorjem, ki odreka osleparjenim podanikom tudi najosnovnejše pravice; ki se s peklenjskih cinizmom posmehuje sprejetim mednarodnim obveznostim o človeških pravicah; stranka, ki je obrtnika in kmeta oropala do golote vseh njegovih s krvjo in znojem pridobljenih dobrin, delavca pa okradla socialnih pravic in uvedla faraonske de-

Izlet na Gardsko jezero

SPM priredi svoj vsakoletni junijski izlet v nedeljo, dne 1. junija 1958 na GARDSKO JEZERO. Odhod iz Trsta ob 6. uri zjutraj. Zbirališče na vstopu glavne železniške postaje. Vožnja stane okrog 2500 lir.

lovne pogoje z beraškimi mezdami in nečloveškimi normami; stranka, ki s tanki pobija stavkajoče delavstvo; stranka, ki je zatrla sleherni svobodno besedo in uprizarja nacifasistične volilne komedije; stranka, ki je izkopal med partijskimi bogataši in zaslužnjimi delavskimi množicami najgloblja velekapitalistična brezna; stranka vojnih dobičkarjev, revolucionarnih užitkarjev in oblastniških stremuhov, ta stranka se tu na svobodnih tleh lišpa s pavovim perjem »stranke revnih in zatiranih«.

Množična psihoza te potvorbe se je vtihotapila v srca in mozeg ne samo preprostega, lahkovernega ljudstva, ampak je s svojo nenehno prodornostjo zajela tudi razumne, oprezne in izkušene ljudi. Ta bolezenska psihoza množičnega zaslepljevanja pa je v glavnem izraz nezadovoljstva in užaljenosti tistih, ki jih vladujoči razred zastopavlja in jim streže z očitnimi krivicami. Med to plast spadajo prav gotovo tudi Slovinci. Večina italijanskih strank smatra še vedno za svojo največjo patriotsko dolžnost, da z blatenjem Slovincem utrjuje svoj namišljeni nacionalizem.

Tudi italijanska skrajna levica ne bi bila drugačna, če bi to bilo v interesu Kremlja ali pa če bi italijanski komunisti lahko kalkulirali, da bi jim borba proti Slovincem prinesla dvajset tisoč italijanskih glasov. Take kalkulacije - v obrnjenem smislu - navdihujejo namreč ostale italijanske stranke v Trstu. Komunistična »ljubezen« do Slovincem je zgolj politični račun in prav nič drugega. Tega se morajo zavedati vsi slovenski volilci. Slovenske koristi bi komunisti prodali v trenutku, ko bi se jim na obzorju posmehljali z zadostnim številom nestrpnih protislovensko usmerjenih volilci. Saj so v komunističnih vrstah našle zavetje množice nekdanjih fašistov, najzagrizenjših sovražnikov slovenskega rodu. Kaj niso komunisti točno po teh receptih posto-

Predavanje SPM

Slovenska prosvetna matica vabi na predavanje univerzitetnega profesorja Umberta Urbanija o temi: **SILVIJE STRAHIMIR KRANJCEVIC** največji pesnik devetnajstega stoletja. Predavanje bo v društvenih prostorih, via Machavelli 20/II. v torek dne 10. junija 1958 ob 20.30.

MODERNA DRŽAVA (Lo Stato moderno)

Pod tem naslovom je izdal g. Josip Mlego v italijanski zanimivo brošuro o novih finančnih teorijah. Brošura stane 100 lir in jo prodajajo po tržaskih kioskih in knjigarnah ter pri avtorju, Trst via Rancchetto 108.

pali pri vprašanju reševanja S. T. O.? Ničče naj si ne dela utvar; morebitni komunistični poslanec ne bo nikoli zastopal koristi slovenskega naroda, pač pa vedno samo partijske koristi!

Komunisti branijo slovenske koristi samo na predvolilnih shodih, drugače pa so jim narodne koristi »nacionalistična navlaaka«.

Stalinovski kult osebnosti na Tržaškem

Vittorio Vidali si je pri tržaskih volilcih in tudi v svojih lastnih vrstah napravil precej svojega osebnega vpliva s svojo vožnjo tržasko KP v popolno odvisnost KPI. Madžarski dogodki so tudi v Trstu odprli oči mnogim inteligentnim delavcem, čeravno je treba priznati, da se večina komunističnega delavstva in simpatizerjev ne zanima za usodne zunanje dogodke, ker je pod neprestanim bičem komunističnih plačencev. Zaradi svojih lastnih tegob je tudi slepa in gluha za udarce, ki trenutno še ne padajo po lastnih plečih, ki pa bi v primeru komunistične zmage ne bili prav nič drugačni od tistih, ki jih prejema delavstvo na oni strani železne zavese za vsakdanji kruh.

Prav zato ni bilo med tržaskim delavstvom očitnejše solidarnosti s poljskimi, madžarskimi ali trboveljskimi delavci. Kosmata vest partijskih zaslužkarjev se je ob trpljenju tega delavstva ne samo ustavila, ampak se suženjsko postavila na stran državnokapitalističnega novega razreda in proti stavkajočemu delavstvu. Trboveljski rudarji in ljubljanski delavci, ki so stakali, so za partijske pohajče imperialistični vohuni. Če bi namreč tudi njihove težnje zagovarjali, ne bi samo padle zaslužkarske provizije, ampak bi jih partija pogrnala na cesto.

Tržasko partijske kariere so namreč še vedno najtesneje povezane v Vidalijevo oblastnostjo. Sedaj, ko spet enkrat divja dirka za oblast v Kremlju, ki je - kot kaže - nekoliko povodenela v Hruševih rokah in so si stalinovci nekoliko poravnali zdrobljene kosti, prihaja tudi v našem mestu ponovno do veljave kult osebnosti. Komunistični tisk, ki je pod osebnim Vidalijevim vodstvom, pisari legende, bajke in pravljice o Vidalijevi revolucionarni preteklosti. Osladnega bizantinizma in aziatskega samohvalisanja kar kipi. Nikjer pa ni niti besedice, kdaj in kje si je Vittorio Vidali s pridobitnim delom služil svoj kruh. Ne najdemo ga na polju ali vinogradu, v tovarni ali delavnici in niti v trgovski pisarni kljub trgovski, j. po komunistično kapitalistični kvalifikaciji. Usoda v vseh civiliziranih državah predpisuje slehernemu zemljanu pošteno delo in pošten zaslužek.

Edina praktična zaposlitev Vidalijevega življenja je bilo in je ostalo: poklicno revolucionarstvo. V tej svoji karieri je oblezel pol sveta: Avstrijo, Nemčijo, Alžir, Združene države. V ZDA se je izkazal za izurjenega v svoji »stroki«.

Sedaj, bilo je l. 1928, je bil toliko zgrajen, da je že lahko tvegalo romanje v Moskvo. V Sovjetiji je položil zrelostni izpit poklicnega revolucionarja in jo pobral v Mehiko. Ze kmalu pa so se Mohikanci, ki so imeli nekaj izkušenj s staroavstrijskimi vsiljivci, naveličali njegovega spletkarjenja in zarot ter ga pognali iz dežele. Spet se je klatil po Nemčiji in Avstriji, nato pa se je znašel v Parizu,

in od tu jo je potegnil v Spanijo, kjer je računaj, da je vzplamtel kres svetovne revolucije. To njegovo prižiganje svetovne revolucije je uspevalo po naročilih Kremlja in po zaslugi demokratične ureditve zahodnega sveta. Kdaj bi Vittorio Vidali že trohnel pod zemljo, če bi zahodni svet postopal po praksah sovjetske in satelitske policije! Kdaj bi tudi že trohnel, če bi svojo revolucionarno kariero opravljal v Sovjetiji in ne po zahodnem svetu!

Kako se bo Vittorio Vidali odrezal pri binokostnih volitvah je težko prerokovati. Ob zadnjih občinskih volitvah si je po naključju prilastil nekaj tisoč independentističnih glasov. Ti glasovi se bodo ob sedanjih volitvah verjetno vrnili pod domačo streho, saj imajo na razpolago kar dvoje izbiri. Prav zato se tudi ekstremne stranke v Trstu tako silovito zaganjajo v obe independentistični skupini, pa naj bodo to že misijevci in monarhisti, ali pa komunisti, titovci in nenniževci.

V komunističnih vrstah je opažati otopelost, ali pa se bo ta izpričala tudi na volitvah, je vprašanje, na katero si bomo lahko odgovorili čez deset dni.

Slovenskim volivcem!

Poklicani, da na parlamentarnih volitvah izrazimo politično voljo, smo se tržaski Slovinci znašli pred dejstvom, da zaradi obstoječega volilnega zakona ne moremo postaviti lastne kandidatne liste, katere nosilec bi lahko imel upanje, da bo izvoljen.

Odločno protestiramo

proti ureditvi, ki Slovincem onemogoča, da bi glasovali za svoje, večjim strankam neudinjane ljudi ter jim s tem preprečuje, da bi imeli lastno parlamentarno zastopstvo, na kar imajo kot narodnostna manjšina svojo sveto pravico;

obvezujemo se

da se bomo z vso vnetostjo in doslednostjo zavzeli, da se volilna okrožja in volilni red vsaj za predele, v katerih žive v Italiji Slovinci, v bodoče uredijo tako, da bo ta občutek zastopavljenosti odpravljen.

Tako ta, kakor tudi vse druge demokratične in s tem tudi manjšinske pravice pa bodo uresničene in živele, samo v kolikor bo v državi obveljal demokratični red. Zato vas pozivamo

da na sedanjih volitvah strnjeno in brez izjeme glasujete za demokratično stranko ter odredite svojo podporo skrajni desnici in njenim zaveznikom, ki vam odrekajo vsako priznanje, kakor tudi skrajni levici in njenim sopotnikom, ki se odevajo v demokratični plašč, samo da bi vas izigrali.

Trst, 15. maja 1958. SLOVENSKA DEMOKRATSKA ZVEZA SLOVENSKA KATOLISKA SKUPNOST

Dogodki doma

PSI IN SLOVENSKA MANJSINA. Pod gornjim naslovom je »Pr. dn.« v nedeljo 11. maja objavil odgovore na pet vprašanj, ki jih je goriški urednik »Pr. dn.« postavil inž. Fermu Solariju, članu izvršnega odbora pokrajinske federacije PSI v Vidmu. Ta gospod je tudi nosilec liste PSI za Belluno-Videm-Gorico.

Odgovori na postavljena vprašanja so zanimivi. Posebno se odgovor na prvo vprašanje: »Kakšno je stališče PSI glede slovenske manjšine?« Odgovor morda ni zgolj volilni golaz za ljubljene slovenskih glasov na muholovko PSI. Iz preteklih izkušenj pa vemo, da so tako komunisti kot nenniževci pred leti sedeli ob državnem krmilu; vemo tudi, da domuje slovenska manjšina v videmski pokrajini pod Italijo že nad 90 let, pa se je do letošnjih binokostnih volitev niti prvi niti drugi nikoli niso spomnili. Zato bo na žalost tudi ta odgovor le volilni pozdrav Slovincem in nič drugega.

Nekje je strankarski agitator na volilnem shodu povedal tudi tole modrost: »Občani, mi vam bomo zgradili most, čez katerega boste lahko prevažali tudi najtežje tovore!« Glas iz občinstva: »Saj nimamo nobene reke, še potoka neli!« »Pa vam bomo napravili reko in potokov kolikor boste hoteli!« Taki in podobni so vsi volilni golazi.

Pri tej priložnosti pa bi nosilec liste PSI le radi postavili še šesto vprašanje: »Ali je res, ali ni, da je - kakor so pisali mnogi italijanski in tuji listi - PSI dobila od Titove Jugoslavije dve milijardi lir?« Titovski tisk - kolikor nam je znano - teh trditvev ni zanikal. Slovenska javnost pa ima pravico, da se ji pred volitvami pove ali je to resnica, ali je laž.

KMETJE NAJ DOBRO PREMISLIJO KOMU BODO DALI SVOJ GLASI! Tako je v isti številki »Pr. dn.« napisal Marij Grbec, pokrajinski svetovalec. Mislimo pa, da si našim kmetom v resnici ni treba preveč beliti glave glede sdajanja glasov. Če pa je že kdo v zadregu, mu ne

Na povabilo Trgovsko-obrtno-kmetijske zbornice je 3. t. m. predaval v napolnjeni dvorani »Ridotto Verdie« podtajniki finančnega ministrstva on. Ferrari Aggradi o Evropskem skupnem tržišču. Predavanja so se udeležili številni zastopniki javnega življenja. Med njimi generalni komisar dr. Palamara. Govornika je pozdravil predsednik zbornice, Caidassi.

V svojem nad uro trajajočem govoru je podtajniki obrazložil pomen Evropskega skupnega tržišča s posebnim ozirom na italijansko gospodarstvo. Predavanje je bilo zanimivo, ker je govornik vezal svoje besede lagodno in kot strokovnjak tudi prečiščevalno.

Evropsko skupno tržišče, ki je stopilo v veljavo 1. januarja letos, skupno z uveljavljanjem Evratoma, je plod skoraj desetletnih priprav za Evropsko skupnost. Marshallov načrt je temu gibanju postavil osnovne temelje. Prvotno so pobudniki zastopali načelo, da se osnuje predvsem politična evropska skupnost. Ze kmalu pa je prevladovalo mnenje, da je treba najprej postaviti gospodarske temelje za poznejšo politično skupnost. Premogovna in jeklarska kooperacija, ki

je pokazala lepe uspehe, je še samo potrdila načelo, da mora potekati gospodarska skupnost pred politično. To načelo je dokončno zmagovalo in danes imamo že glavne stebre Evropske gospodarske skupnosti: Premogovno in jeklarsko organizacijo, Skupno tržišče in Evratom.

Govornik je zlasti podčrtal dejstvo, da je pokojni minister Vanoni sprejel v svoj gospodarski načrt osnovna načela, na katerih temelji Evropska skupnost: svobodna pobuda, zasebna podjetnost, zvišanje proizvodnje in znižanje proizvodnih stroškov. Država naj prepušča pobudo zasebnikom, sama pa naj ostane nadzorstveni instrument, ki vzpodbuja zasebno podjetnost, varčevanje in večjo proizvodnjo. V Italiji je dejal govornik, ni diriganega gospodarstva, ampak tržno gospodarstvo, ker je le tako vredno Evropske gospodarske skupnosti. Do te skupnosti mora priti. Kdor je sodeloval pri mednarodnih pogodbah o Evropskem skupnem tržišču, je globoko prepričan, da bo do tega tudi prišlo v korist in blagor vseh držav in vseh državljanov. Vsakdo pa se mora zavedati, da je dolžan po svojih močeh prispevati za to skupnost. Za pripravo italijanskega gospodarstva za vstop v Evropsko gospodarsko skupnost pa je nujno potreben mir v notranjosti države in tudi mir izven državnih meja.

TRŽASKI PREPIHI

Volitve in omizje BeBi

Vsake volitve na tej strani zavese razvzemajo omizja političnih garnitur, ki se leta in leta z vsestransko poklicno vnetostjo priljubljuje zamejskim Slovincem. Končni cilj teh naporov je in ostane: en hlev - diktatura proletariata in en pastir - maršal Tito. Zamejski Slovinci na Tržaškem, Goriškem in Koroskem pa so trdoživi Kraševci, neupogljivi Bričiči in trmasti hirbovci. Poleg teh prirojenih lastnosti pa so v zadnjih desetletjih obogateli z dragocenimi izkušnjami črnih in rjavih diktatur. Zato ostaja tudi rdeča diktatura, pa naj jo poklicne bolničarske zavijajo v še tako snežnobele plenice, pošast, nič boljša od preteklih črno- in rjavosrajčnikov.

Ta načela seveda ne gredo v račun BeBi omizju, še manj pa tistim, ki čepijo pod mizo. Vse diktature sveta zahtevajo hitre, vsakdanje uspehe in če teh ni, zdvijajo v veliko nesrečo diktatorskih podpornikov in pomagačev. Parlamentarne volitve v svobodnem svetu so žetev političnih agitatorjev. To so priložnosti, ob katerih gospodari opravljajo račune dobička in izgube. Tu se pokaže, koliko je bila vredna setev, setev ljuljke med pšenico. Če je žetev, obrodila ljuljko, plačilo

NEODVISNOSTI »NEODVISNEZEV«

»Da, tovariš...! Razumem, tovariš...! V redu, tovariš...!«

ne bo izostalo, če je pšenica prerastla in zatrla ljuljko, bo plačilo brca.

Tako bodo po 25. maju sodili v Moskvo in tako tudi v Ljubljani.

Prav tako tudi taka vnetja, tako kričanje, zmerjanje, klevetanje vseh tistih, ki postavljajo diktatorskemu valju in s tem tudi provizijam ovire nasproti. Tako je bilo pri vseh dosedanjih volitvah na našem ozemlju in nič drugače tudi ni sedaj. Strmoglavci BeBi pridno spuščajo svoje pasje bombice v zabavo in kratkočasje treznih in pametnih Slovincem. Z vsemi kalibri bebičevcem pomagajo titovci in komunisti. Tako se ponovno potrjuje staro zaveznitvo.

Pa je titovskozavezniški »Novi lista« še predkratnik spraveval, zakaj bi se »nekomunisti« pred temi volitvami ne »posvetovali«, kako in koga bodo volili. Winston Churchill je v svojih spominih napisal: »Ko so me britanski komunisti snubili za posvetovanja glede vojne, sem jim odgovoril, da se bom posvetoval, če bo potrebno, s šefom, ne pa z lakajem!« Isti odgovor bi ponovili tudi mi omizju BeBi. Pika.

Uredništvo in uprava: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta 18-I.
CENA: posemna številka L 30.—
Naročnina: mesečno L 50.— letno L 600.—
Za inozemstvo: mesečno L 90.— letno L 1000.—
Poštni čekovni račun: Trst št. 11-7223

Odgovorni urednik: Prof. IVAN RUDOLF
Tiskarna Adria, d. d. v Trstu